Seat No.	

Set P

एम.ए. (Tabla) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
History of Ancient Period to Midvale period of Tabla / Pakhavaj
(230123103)

वार, दिनांक : गुरूवार, १५-०५-२०२५ — कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) दिल्ली घराण्याचे संस्थापक ——— हे तबला या वाद्याचे जनक आहेत असे काही विद्वानांचे मत आहे.
अ) अमीर खुसरो — ब) पंडित राम सहाय
क) उस्ताद सिद्धार खा — ड) कालू खान व मीरू खान

२) तबला / पखवाज हे ——— वाद्य आहे.
अ) लोहावनद्ध — ब) चर्मावनद्ध
क) मुद्रावनद्ध — ड) यापैकी नाही

३) तबला / पखवाज इतिहास संदर्भात माहिती असणाऱ्या 'तबला' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
अ) पंडित अमोड दंडगे — ब) सुधाकलश
क) डॉ. योगमाया शुक्ला — ड) पंडित अरविन्द मुळगावकर

४) खालीलपैकी ——— हा त्रिपुष्कराचा एक भाग आहे.
अ) अतोदय — ब) पटह
क) आलिंग्य — ड) पणाव

५) 'टेबूल' हा मुळात ——— शब्द आहे.
अ) अरब — ब) फ्रेंच
क) ग्रीक — ड) लॅटिन

६) तबला / पखवाजाच्या इतिहासामध्ये पक्षवाद्य संदर्भात आपल्या पुस्तकात कोणी विचार लिहिले?
अ) डॉ. अजय कुमार — ब) पंडित छोटेलाल मिश्र
क) डॉ. योगमाया शुक्ल — ड) सुरेश तळवलकर

७) ख्यालाच्या साथीसाठी प्राचीन काळी सर्वप्रथम कोणते वाद्य वापरले जायचे?
अ) तबला　　ब) पखवाज
क) मृदंगम　　ड) घटम

८) खालीलपैकी कोणते वाद्य द्विमुखी नाही?
अ) पखवाज　　ब) तबला
क) नाल　　ड) मृदंगम

९) खालीलपैकी कोणते वाद्य चर्मज वर्गीकरणात येत नाही?
अ) पटह　　ब) नाल
क) ताशा　　ड) पखवाज

१०) तबला/पखवाज हे --- वाद्य वर्गीकरणात येतात.
अ) सुषीर　　ब) घन
क) तंतु　　ड) अवणद्ध

११) तबला/पखवाजाचा इतिहास अभ्यासताना असे लक्षात येते या पखवाज वाद्याची निर्मिती --- पासून झाली.
अ) नगारा　　ब) अतोदय
क) त्रिपुष्कर　　ड) नाल

१२) 'अंकिक' पासून --- रचना असणारी वाद्ये निर्माण झाली.
अ) उभी　　ब) आडवी
क) आयाताकृती　　ड) चक्राकृती

प्र.२ टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **१२**

१) तबला/पखवाज या वाद्यांच्या निर्मितीचे प्रांत.
२) 'तब्ल' व 'पक्षवाद्य' या शब्दांचे अर्थ.
३) ऊर्ध्वक विषयी माहिती.
४) लॅटिन व अरब भाषेतील तबला व पखवाज यांचे नामकरण.
५) आलिंग्य विषयी माहिती.
६) तबला/पखवाज ची निकस पद्धती.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१२**

१) तबला/पखवाज च्या इतिहास संबंधी पंडित सुरेश तळवलकर यांचे मत लिहा.
२) तबला/पखवाजाचे वर्ण याविषयी माहिती लिहा.
३) वाद्य वर्गीकरण याविषयी सविस्तर लिहा.
४) त्रिपुष्करचे अंग याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) तबला/पखवाजाची प्राचीन काळी उपयोगिता स्पष्ट करा.

२) तबला/पखवाजाच्या वादन पद्धतीमध्ये प्राचीन ते आधुनिक काळात झालेले बदल स्पष्ट करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

अभिजात भारतीय शास्त्रीय संगीतामध्ये तबला/पखवाज या वाद्यांची निर्मिती, उपयोगिता व महत्त्व याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

Seat No.	

Set | **P**

एम.ए. (Tabla) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
Aesthetical Knowledge of SaidhantikRiyaz and KriyatmakRiyaz
(230123106)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) 'सैद्धांतिक रियाज' म्हणजे ———.
अ) मौखीक अध्ययन ब) मुरक्का
क) वादन क्रिया ड) बजन्त

२) खालीलपैकी कोणता क्रियात्मक रियाजाचा प्रकार आहे?
अ) पढन्त ब) आवर्तन मुखोद्गत
क) मुरक्का ड) यापैकी नाही

३) रियाजा संदर्भात विद्वानांचे मत आहे की,
——— से हात बनता है।.
अ) लग्गी ब) लडी
क) कायदा ड) रौ

४) 'दो ऊंगलियो का बाज' म्हणून खालीलपैकी कोणता घराणा संबोधला जातो?
अ) लखनौ ब) बनारस
क) दिल्ली ड) अजराडा

५) 'खाली वेगळी करून वेगळे अस्तित्व निर्माण करणारे घराने कोणते?
अ) लखनौ ब) बनारस
क) दिल्ली ड) अजराडा

६) ठेक्याचा खाली–भारी–, लय, वजन अनुसार रियाज म्हणजे ———.
अ) मुरक्का ब) चिल्ला
क) मोहरा ड) ताल शास्त्र

७) तंतु वाद्यांच्या 'झाला' प्रकारा च्या वादनासाठी तबला वादकाचा ——— महत्वाचा आहे.
   अ) विलंबित लय अभ्यास   ब) पढन्त
   क) दमसास   ड) क्रियावाचन

८) घि ड न ग, धी न त क, या बोळलांचा जास्त प्रमाणात वापर करून कोणत्या घराण्यात रियाज केला जातो?
   अ) लखनौ   ब) बनारस
   क) दिल्ली   ड) अजराडा

९) तबला वादनाच्या शिक्षणाचा आणि अभ्यासाचा आरंभ कोणत्या घरण्यापासून झाला?
   अ) लखनौ   ब) बनारस
   क) दिल्ली   ड) अजराडा

१०) खालीलपैकी रियाजाची ——— ही एक पद्धत आहे?
   अ) मुरक्का   ब) इडकका
   क) मोहरा   ड) यापैकी नाही

११) तबला/पखवाजाचे वर्ण घोटणे म्हणजे ———.
   अ) अक्षर साधना   ब) झाला
   क) टिकाव   ड) यापैकी नाही

१२) तबला/पखवाजाची अक्षरे आस बनून परस्पर पोहोचणे म्हणजे ———.
   अ) दमसास   ब) टिकाव
   क) बाज   ड) निकास

प्र.२ टीपा लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) मौखिक रियाज
२) टिकाव
३) लयी चे प्रकार
४) अक्षर साधना
५) रियाजाची व्याख्या लिहा.
६) बाजा चे प्रकार

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१२**

१) रियाजातील वेग बद्दल माहिती लिहा.
२) निकास बद्दल सविस्तर लिहा.
३) तबला वादानातील जाती अध्ययन याविषयी लिहा.
४) रियाजातील वजन याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) १२

१) रियाजातील लयीचे महत्व याविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.

२) पढन्त विषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

तबला वादनात श्रवण भक्ति, वाचन, लिखाण या सर्व गोष्टींचे महत्व स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Tabla) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Book of Review (230123104)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ — कमाल गुण: 30
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **०६**

१) समीक्षा या शब्दाला समानअर्थी शब्द ---.
अ) समालोचन — ब) टिका
क) अलोचना — ड) हे सर्व

२) भारतीय वादयसंगीतात वादयांचे --- प्रकारात वर्गीकरण केले जाते.
अ) दोन — ब) चार
क) सहा — ड) आठ

३) तबला/पखवाज या वादयांमध्ये पुडीसाठी --- या प्राण्याचे चमडे वापरतात.
अ) शेळी — ब) हरीण
क) बकरे — ड) हे सर्व

४) "धागेना धात्रक धीकीट" ही --- जातीतील बोलसमुह आहे.
अ) तिस्त्र जाती — ब) चतुस्त्र जाती
क) खंड जाती — ड) संकीर्ण जाती

५) तबला व पखवाज या वादयांमध्ये समान मात्रांचे ताल
अ) चौताल, आदीताल — ब) रूपक, झपताल
क) आदीताल, तिनताल — ड) यापैकी नाही

६) आधुनिक काळात शास्त्रीय संगीतामधील समीक्षा --- यांच्या लिखानातून आली.
अ) पं. पलुस्कर — ब) पं. भातखंडे
क) पं. कुमार गंधर्व — ड) पं. जितेंद्र अभिषेकी

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **०६**

१) तबला या ग्रंथातील फरूखाबाद घराणे / नाना पानसे घराणे यांचे विषयी तसेच या घराण्याच्या वादन वैशिष्टये याविषयी माहिती लिहा.

२) पं. अरविंद मुळगावकर यांच्या ग्रंथातील "स्वतंत्र तबला वादनातील काही वादनप्रकार" या अध्यायातील कायदा / डॉ. आबान मिस्त्री यांच्या ग्रंथातील स्वतंत्र पखावजवादनातील परणांचे प्रकार या विषयी माहिती लिहा.

३) आदीताल / रूपक या तालातील एक दमदार व एक बेदम तिहाई लिपीबद्ध लिहा (पं.भातखंडे पध्दतीनुसार)

४) उ.हाजी विलायत अली खाँ / पं.नाना पानसे यांचेविषयी माहिती लिहा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. **०६**

तबला / पखवाज वादन पध्दतीतील रियाझ या विषयावर सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१२**

१) एकल तबला वादन / पखवाज वादन याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

२) पं. अरविंद मुळगावकर / डॉ.अबान मिस्त्री यांचे सांगीतीक योगदान लिहा

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Tabla) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Research Methodology in Music (230123105)

वार, दिनांक : शनिवार, २४-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) ––– या संशोधनाच्या पद्धती आहेत.
अ) ऐतिहासिक संशोधन ब) व्यक्तीवृत्त संशोधन
क) प्रयोगात्मक संशोधन ड) हे सर्व

२) संशोधन पद्धतीमध्ये ––– यांना महत्व नसते.
अ) व्यक्तीक ब) भावनात्मक विचार
क) व्यक्तीगत विचार ड) हे सर्व

३) शोध प्रबंधाच्या अंतीम टप्पास ––– म्हणतात.
अ) परीकल्पना ब) परिशिष्ट
क) निष्कर्ष ड) यापैकी नाही

४) धारणात्मक शोध पद्धतीला ––– पद्धती म्हणतात.
अ) व्यक्तीवृत्त ब) सोपाधी वृत्त
क) तुलनात्मक शोध ड) अनुभवात्मक शोध

५) ––– हा संशोधनाचा हेतु होय.
अ) माहिती मांडणे ब) अभ्यास करणे
क) सत्यदर्शन ड) यापैकी नाही

६) जुन्या प्रबंधांच्या अभ्यासासाठी विद्यापीठ व सरकारने ––– ही वेबसाइट उपलब्ध केली आहे.
अ) शोधगंगा व शोधगंगा प्रेमी ब) जुने शोधप्रबंध
क) शोध प्रबंध ड) शोधविद्यापीठ

७) ––– ही शोधाची रूपे होय.
अ) सोपाधी शोध ब) निरोपाधी शोध
क) अ) व ब) दोन्ही ड) यापैकी नाही

८) सामाजिक संशोधन हे ––– असते.
अ) समाजाभिमुख ब) व्यवहाराउपयोगी
क) समस्यानिराकरण करणारे ड) हे सर्व

९) ––– ही संशोधनाची मुलभुत तत्वे आहेत.
अ) वस्तुनिष्ठता ब) सामान्यकरण
क) व्यवस्थीकरण ड) हे सर्व

१०) एखादया गटाचे, समुदायाचे अथवा संस्थेचे सांगोपांग व परीपुर्ण अध्ययन करणे यास ––– म्हणतात.
अ) ऐतिहासिक अध्ययन ब) अंर्तवस्तु अध्ययन
क) व्यक्तीवृत्त अध्ययन ड) यापैकी नाही

११) चूक की बरोबर लिहा.
x) संशोधनाची सुरूवात समस्येतून होते.
y) संशोधनही पुन्हापुन्हा चालणारी प्रक्रिया आहे.
अ) x बरोबर, y बरोबर ब) x चूक, y चूक
क) x बरोबर, y चूक ड) y बरोबर, x चूक

१२) M.A व M. Phill स्तरावरील प्रबंधाना ––– म्हणतात.
अ) निबंध ब) प्रबंध
क) लघुशोधप्रबंध ड) शोध प्रबंध

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) १२
१) वर्णनात्मक संशोधन पद्धती
२) शोधाचे प्रकार लिहा
३) परिकल्पना
४) तळटीप
५) ऐतिहासिक संशोधन पद्धती
६) सर्वेक्षण संशोधन पद्धती

प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२
१) माहिती संकलन म्हणजे काय व त्यांचे प्राथमिक स्त्रोत याविषयी माहिती लिहा.
२) संशोधन पद्धती मधील समस्या याविषयी माहिती लिहा.
३) आदर्श संशोधकाने गुण लिहा.
४) तुलनात्मक संशोधन पद्धती विषयी माहिती लिहा.

प्र.४ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) संशोधनातील संशोधकाची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

२) शोधपत्र म्हणजे काय व लिहीण्याची पद्धत स्पष्ट करा.

प्र.५ पं. किशन महाराज / पं. पुरूषोत्तमदास पखावजी सांगीतीक योगदान लिहा. १२

SLR-VM-6

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Tabla) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Notation System of Taals (230123203)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) पं. भातखंडे पद्धतीमध्ये एका मात्रेत दोन अक्षरे यांसाठी ———
अ) कोणतेही चिन्ह नाही ब) – –
क) ‿ ड) यापैकी नाही

२) उठान ही ——— बंदीश आहे.
अ) विस्तारक्षम ब) अविस्तारक्षम
क) अ व ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

३) ठेक्याच्या प्रकारांना ——— म्हणतात.
अ) बॉट ब) लग्गी
क) किस्म ड) पल्टे

४) मत्त तालामध्ये चक्रधार बनवताना एक पल्ला किती मात्रेचा असेल?
अ) ११ ब) १२
क) १३ ड) यापैकी नाही

५) एकताल/चौताल आडलय एकाच आर्वतनात लिहिण्यासाठी ——— मात्रेपासून सुरूवात करावी लागेल.
अ) १ मात्रेपासून ब) ३ मात्रेपासून
क) ४ मात्रेपासून ड) ७ मात्रेपासून

६) त्रिताल/आदीताल चक्रधार जश्याचतसा ——— या तालात वाजेल.
अ) झपताल ब) चौताल
क) रूपक ड) यापैकी नाही

७) ताल या शब्दाची उत्पत्ती ——— पासून झाली.
अ) ताल ब) तल
क) पल्टा ड) यापैकी नाही

८) या तालामध्ये लग्गी–लडी हे प्रकार वाजवले जातात.
   अ) रूपक   ब) झुमरा
   क) दादरा   ड) यापैकी नाही

९) एखादा ताल समेपासून समेपर्यंत वाजवणे याला त्या तालाचे एक ––– असे म्हणतात.
   अ) अर्तवन   ब) आवर्तन
   क) चक्रधार   ड) यापैकी नाही

१०) "क्डांन" हा ––– वर्ण आहे.
   अ) पुर्ण   ब) मिश्र
   क) संयुक्त   ड) असंयुक्त

११) आडाचौताल तालामध्ये केरवा वाजवला तर कोणती लयकारी होईल?
   अ) $\frac{7}{4}$ ब) $\frac{5}{4}$
   क) $\frac{4}{7}$ ड) $\frac{4}{5}$

१२) तबला/पखवाज यांमध्ये अनुक्रमे ––– वर्ण येतात.
   अ) १२ व ७   ब) १० व १०
   क) ११ व १३   ड) १० व ७

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) मत्त ताल साधा चक्रधार लिहा. (भातखंडे पद्धतीनुसार)
२) पं. पलुस्कर यांचे योगदान व काललिपीचे गुणदोष लिहा.
३) ताल एकताल व चौताल पलुस्कर पद्धतीनुसार लिपीबद्ध करा.
४) परण म्हणजे काय व त्याची सोदाहरण माहिती लिहा.
५) मत्त तालामध्ये नौहक्का तिहाई लिपीबद्ध करा.
६) ताल त्रिताल/आदीताल रेला लिपीबद्ध करा. (पं. पलुस्कर पद्धतीनुसार)

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) ताल एकताल/चौताल चौधारी गत/चौपल्ली पं. भातखंडे पद्धतीनुसार लिपीबद्ध करा.
२) पं. पलुस्कर पद्धतीनुसार मत्त/तेवरा या तालामध्ये तुकडा लिपीबद्ध करा.
३) ताल त्रिताल/आदीताल मध्ये १० व्या मात्रेपासून तिहाई लिपीबद्ध करा. (पं. पलुस्कर पद्धतीनुसार)
४) ताल एकताल पेशकार/चौताल प्रस्तार लिपीबद्ध करा. (तिन पल्टे व तिहाई भातखंडे पद्धतीनुसार)

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (दीर्घोत्तरी) १२

१) ताल त्रिताल / आदीताल कमाली चक्रधार पलुस्कर पद्धतीनुसार लिपीबद्ध करा.

किंवा

२) ताल एकताल / चौताल तिस्त्र जाती रेला लिपीबद्ध करा.
(पं. भातखंडे पद्धतीनुसार)

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२

भारतीय संगीतात पं. भातखंडे व पं. पलुस्कर ताल लीपीची उपयोगिता स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Tabla) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Introduction of Baaj and Gharana (230123204)

वार, दिनांक : शुक्रवार, १६-०५-२०२५ कमाल गुण: ३०
वेळ: सकाळी ११:०० ते १२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ रिकाम्या जागा भरा. **०६**

१) ––– हे शैलीचे तात्पर्य असते.
अ) वादयाची सजावट शैली ब) वादयाची वादन शैली
क) वादयाची बनविण्याची शैली ड) 'अ' आणि 'क' दोन्ही

२) तबला वादनाच्या विविध घराण्यांचा जन्म ––– शतकात झाला असावा असे मानले जाते.
अ) १६ व्या ब) १७ व्या
क) १८ व्या ड) 'ब' आणि 'क'

३) ––– हे पखवाज वादनातील घराणे नाही.
अ) नाना साहेब पानसे घराणे ब) लखनौ घराणे
क) कुदअसिंह घराणे ड) 'अ' आणि 'क'

४) बाज शब्दाचा प्रयोग यापैकी कोणत्या वादय प्रकारासाठी केला जातो.
अ) सारंगी वादन ब) संतूर वादन
क) तबला/पखवाज वादन ड) बासरी वादन

५) संगीत क्षेत्रात 'विशिष्ट घराणे' महत्वाची भूमिका बजावतात.
अ) संस्कृती परंपरा मजबूत ठेवण्यासाठी
ब) जीवनशैली सुधारण्यासाठी
क) पूर्वजांच्या प्रति आदर राखण्याकरिता
ड) हे सर्व

६) बाज घराण्याची विशेष ओळख, खालीलपैकी कशी ओळखली जाते.
अ) वर्णांचे विशेष निकास ब) शब्द समुहांचा विशेष प्रयोग
क) विशेष वादय यंत्र ड) 'अ' आणि 'ब' दोन्ही

प्र.२ टिपा लिहा (कोणतेही दोन) **०६**

१) पं. अंबादासपंत आगले
२) पं. किशन महाराज
३) उस्ताद अहमदजान थिरकवाँ
४) पं. जोधसिंह

प्र.३ खालील प्रश्नाचे थोडक्यात उत्तरे लिहा. **०६**

बंदबाज–खुलाबाज यातील फरक स्पष्ट करा. (उदाहरणासहित)

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणताही एक) **१२**

१) कुदऊसिंह घराणे/पंजाब घराणे यातील वादन वैशिष्टये व शिष्यपरंपरा याविषयी माहिती सांगून यातील दोन प्रसिद्ध कलाकारांविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

किंवा

२) शास्त्रीय संगीतात घराणे पद्धती निर्माण होण्याची कारणे स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Tabla) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
Brief Study of Classical and Semi Classical Music (230123206)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५ कमाल गुणः ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) ख्याल गायनाचे प्रचार व प्रसाराचे श्रेय हे ——— यांना दिले जाते.
अ) मोहम्मद शहा रंगीले ब) सदारंग
क) हुसेन शर्की ड) यापैकी नाही

२) ख्याल ही ——— प्रधान गायकी आहे.
अ) ठेकाप्रधान ब) अक्षरप्रधान
क) टान्वी प्रधान ड) यापैकी सर्व

३) धृपद गायनासाठी प्रामुख्याने ——— हे ताल वाजवले जातात.
अ) दादरा केरवा ब) रूपक झपताल
क) खेमटा दिपचंदी ड) चौताल, सुलताल

४) वाद्य संगीतात ——— हा प्रकार साथीदाराचा कस पाहणारा असतो.
अ) झाला ब) आलाप
क) गत ड) यापैकी सर्व

५) धृपद गायन करणाऱ्या कलाकारास ——— म्हणतात.
अ) कलाकार ब) धृपदगायक
क) कलावंत ड) यापैकी नाही

६) विदुषी गिरीजा देवी ——— या गायनप्रकारासाठी प्रसिद्ध आहेत.
अ) तराणा ब) धृपद
क) ख्याल ड) ठुमरी

७) होरी गीतप्रकाराच्या रचनांमध्ये मुख्यत्वे ——— वर्णन आढळते.
अ) राजांचे वर्णन ब) राधाकृष्ण यांचे
क) विविध कथांचे ड) हे सर्व

८) ख्याल गायन हे ––– या लयीत सादर केले जाते.
   अ) विलंबीत   ब) मध्य
   क) द्रुत   ड) यापैकी नाही

९) धृपद गायनामध्ये एकूण ––– भागात गायन केले जाते.
   अ) २ भाग   ब) ४ भाग
   क) ६ भाग   ड) ८ भाग

१०) ख्याल हा ––– शब्द आहे.
   अ) फारशी   ब) अरेबियन
   क) उर्दु   ड) हिंदी

११) तराणा हा गीत प्रकार –––– या लयीत सादर होतो.
   अ) विलंबीत   ब) द्रुत
   क) मध्य   ड) यापैकी नाही

१२) होरी गायकाचे एकूण ––– प्रकार मानले जातात.
   अ) २   ब) ३
   क) ३   ड) ४

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) पं. ओंकारनाथ ठाकूर यांचे सांगीतीक योगदान लिहा.
२) कजरी या गीतप्रकाराचे वर्णन लिहा.
३) टप्पा या गीतप्रकाराचे वर्णन लिहा.
४) धृपद धमार या गीतप्रकारांचे वर्णन लिहा.
५) अमीर खाँ यांचे योगदान लिहा. (ख्यालगायक)
६) बेगम अख्तर यांचे योगदान लिहा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) बंदीश व ठुमरी यांच्यातील फरक लिहा.
२) आदर्श साथसंगतीच्या विषयी आपले मत स्पष्ट करा.
३) ख्याल या गीतप्रकारास आदर्श संगत कशी असावी याबद्दल आपले विचार लिहा.
४) पं.जसराज यांचे सांगीतीक योगदान लिहा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) ताल झुमरा/धमार अधगुण लिपीबद्ध करा. (पं. भातखंडे पद्धत)

किंवा

२) ख्याल गायन पद्धतीची/धृपद गायन पद्धतीची सविस्तर माहिती सांगून साथीसाठी लागणाऱ्या तालांचे स्वरूप लिहा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

शास्त्रीय संगीत व उपशास्त्रीय संगीत यातील फरक स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Tabla) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
Notation of Improvisatory & Pre-Composed Compositions – III
(230123302)

वार, दिनांक : गुरूवार, १५-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) तीनतालाच्या खंड जाती ची रचना कोणत्या तालात वाजेल?
अ) एकताल ब) झपताल
क) रूपक ड) रूद्र

२) खालीलपैकी कोणत्या तालात बेदम तिहाई होऊ शकत नाही?
अ) मत्त ब) आडा चौताल
क) झपताल ड) तीनताल

३) पंडित पलूस्कर ताल लिपी पद्धतीमध्ये १/२ मात्रांसाठी किंवा एका मात्रेत सहा अक्षरे आल्यास कोणते चिन्ह वापरले जाते?
अ) OO ब) +
क) W ड) oo

४) झपतालाची तिस्त्र जातीची रचना कोणत्या तालामध्ये वाजेल?
अ) मत्त ब) आडा चौताल
क) रूद्र ड) पंचम सवारी

५) खालीलपैकी पंडित भातखंडे यांचे गुरू कोण?
अ) भास्करबुवा बखले ब) जैन आचार्य सुधाकलक्ष
क) बाळकृष्ण इचलकरंजीकर ड) श्री. वल्लभदास

६) पंडित भातखंडे यांचा जन्म ——— रोजी झाला.
अ) ११ ऑगस्ट १९६० ब) १८ ऑगस्ट १९७२
क) १२ ऑगस्ट १८६० ड) १० ऑगस्ट १८६०

७) पंडित पालुसकर यांचा जन्म ——— रोजी झाला.

अ) ११ ऑगस्ट १९६० ब) १८ ऑगस्ट १९७२

क) १२ ऑगस्ट १८६० ड) १० ऑगस्ट १८६०

८) पंचम सवारी ताला ची तिसरी टाळी कितव्या मात्रे वर आहे?

अ) १२ ब) १४

क) १३ ड) १०

९) पलूसकर ताल लिपि मध्ये काल दर्शवण्यासाठी कोणते चिन्ह वापरले जाते?

अ) I ब) 0

क) X ड) +

१०) रूद्र तालाचा दूसरा काल कितव्या मात्रे वर आहे?

अ) ६ ब) ७

क) ८ ड) ९

११) 'गत' ही रचना ——— आहे.

अ) विस्तारक्षम ब) पूर्वसंकल्पित

क) अविस्तारक्षम ड) यापैकी नाही

१२) कमाली चक्रधार मध्ये एकूण किति धा असतात?

अ) २५ ब) २६

क) २४ ड) २७

प्र.२ टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **१२**

१) पंचमसवारी / गजझंपा मध्ये एक मुखडा लिपि बद्ध करा.
२) तीनताल / आदिताल तालात एक तुकडा लिपि बद्ध करा.
३) तीनताल / धमार मध्ये एक गत लिपि बद्ध करा.
४) पंचम सवारी तालामध्ये एक तिहाई लिपिबद्ध करा.
५) रूद्र तालात एक पूर्वसंकल्पित रचना लिपिबद्ध करा.
६) रूद्र तालाची तिगुण लिहा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१२**

१) रूद्र / धमार मध्ये तिस्त्र जातीचा कायदा ४ पलटे व तिहाई संहित लिपिबद्ध करा.
२) पंचम सवारी / गज झंपा ताला मध्ये एक चतुस्त्र जातीचा कायदा पलूस्कर ताल लिपि मध्ये लिपिबद्ध करा.
३) तीनताल / धमार ताला मध्ये एक फर्माईशी चक्र धार लिपि बद्ध करा.
४) धमार / पंचम सवारी मध्ये एक कमाली चक्रधार भातखंडे माललिपी मध्ये लिपि बद्ध करा.

प्र.४ वर्णनात्मक उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

१) धमार / तीनताल खंड जातीचा कायदा किंवा रेला ५ पलटे व तिहाई.

२) पंडित भातखंडे व पलूस्कर यांच्या काललिपि मधील भेद स्पष्ट करा.

प्र.५ वर्णनात्मक उत्तर लिहा. १२

पंडित भातखंडे यांचे जीवन चरित्र लिहा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Tabla) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
Historical Development and Study of Percussion Instruments
(230123304)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५ कमाल गुण : ३०

वेळ: सकाळी ११:०० ते १२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. ०६

१) ख्यालाच्या साथीसाठी प्राचीन काळी सर्वप्रथम कोणते वाद्य वापरले जायचे?
अ) तबला ब) पखवाज
क) मृदंगम ड) घटम

२) खालीलपैकी कोणते वाद्य द्विमुखी नाही?
अ) पखवाज ब) तबला
क) नाल ड) मृदंगम

३) खालीलपैकी कोणते वाद्य चर्मज वर्गीकरणात येत नाही?
अ) पटह ब) नाल
क) ताशा ड) पखवाज

४) तबला/पखवाज हे ––– वाद्य वर्गीकरणात येतात.
अ) सुषीर ब) घन
क) तंतु ड) अवणदध्

५) तबला/पखवाजाचा इतिहास अभ्यासताना असे लक्षात येते या वाद्याची निर्मिती ––– पासून झाली.
अ) नगारा ब) अतोदय
क) त्रिपुष्कर ड) नाल

६) 'अंकिक' पासून ––– रचना असणारी वाद्ये निर्माण झाली.
अ) उभी ब) आडवी
क) आयाताकृती ड) चक्राकृती

प्र.२ टीपा लिहा. (कोणतेही दोन) **०६**

१) लोहज वाद्याचे प्रकार.

२) घटम आणि पखवाज यांचे बोलनिर्मिती.

३) चक्राकृती वाद्य म्हणजे काय ते सांगून त्यांचे चार प्रकार लिहा.

४) नक्कारा या वाद्याची उपयोगिता याविषयी सविस्तर लिहा.

प्र.३ सविस्तर उत्तर लिहा. **०६**

अभिजात भारतीय संगीतामध्ये अवणदध् वाद्यांमध्ये प्राचीन ते आधुनिक काळात झालेले बदल याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१२**

१) घुमक, ढोलकी, ताशा या वाद्याची उपयोगिता याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

किंवा

२) भारतीय अवणदध् वाद्य यांची बांधणी स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Tabla) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
Aesthetically Analysis of Tal Vadyas (230123307)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) ‘थाविल’ हे ––– वाद्य आहे.
अ) घन ब) अवनद्ध
क) सुशीर ड) तंतु

२) खालीलपैकी ––– या वाद्याच्या बोलाची उत्पत्ति श्रृंगारिक रस प्रधान स्वरूपाची आहे.
अ) पखवाज ब) ढोलक
क) ढोलकी ड) यापैकी नाही

३) पखवाज या वाद्यामधून ––– रसप्रधान बोलाची निष्पत्ति होते.
अ) वीर ब) श्रृंगारिक
क) अद्भुत ड) रौद्र

४) गीत अथवा ताल वाद्यामध्ये ––– द्वारे रसनिर्मिती होते.
अ) नाद ब) ध्वनि
क) जाती ड) कला

५) रसनिर्मित्ती द्वारे आपल्या ग्रंथामध्ये सर्व प्रथम कोणी विचार मांडले?
अ) भरत ब) अमोल दंडगे
क) योगमाला शुल्क ड) अरविन्द मुळगावकर

६) ‘ताल’ हा शब्द ––– भाषेतील ‘तल’ धातू पासून निर्माण झाला.
अ) अरेबि ब) इंग्रजी
क) उर्दू ड) संस्कृत

७) खालील पैकी ––– अवणध वाद्य आहे.
अ) इडकका ब) मंजीरा
क) बीगुल ड) इसराज

८) खालीलपैकी कोणते वाद्य तंतुच्या घर्षणाने वाजते?
   अ) सारंगी   ब) ताशा
   क) थाविल   ड) चेंडा

९) लोखंडाच्या सहाय्याने बनविल्या गेलेल्या वाद्यांना खालील पैकी कोणत्या नावाने संबोधले जात असे?
   अ) वायुज वाद्य   ब) चरमज वाद्य
   क) लोहज वाद्य   ड) तंतु वाद्य

१0) खालीलपैकी कोणते दोन ताल समान मात्राचे नाहीत?
   अ) झपताल–सुलताल   ब) रूपक–पशतो
   क) गजझंपा–तीलवडा   ड) गजझंपा–सवारी

११) खालीलपैकी कोणत्या तालाच्या मात्रा झपतालाच्या मात्रे समान आहेत?
   अ) झुमरा   ब) दीपचंदी
   क) तीलवाडा   ड) सुलताल

१२) पखवाज या वाद्याच्या बोलातून होणारी निष्पत्ति ––– बाजाची आहे.
   अ) बंद   ब) खुल्या
   क) दोन्ही   ड) यापैकी नाही

प्र.२ टीपा लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) ताल शब्द निर्मित्ती या विषयावर थोडक्यात टीप लिहा.
२) ढोलकी या वाद्यांची नाद गुणवत्ता (Tonal quality) या विषयावर माहिती लिहा.
३) ढोलक या वाद्याची बांधणी यावर टीपा लिहा.
४) तीनताल आणि तीलवाडा या समान मात्रेच्या तालाची रचना स्पष्ट करा.
५) ढोलकीच्या बोलातून निष्पन्न होणारी सौन्दर्य निर्मिती यावर थोडक्यात माहिती लिहा.
६) ताल वाद्य रस निर्मिती बद्दल कोणत्याही एक विद्वान विचारवंताचे मत लिहा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) थाविल या वाद्याची उपयोगिता स्पष्ट करा.
२) घन वाद्य विषयी सविस्तर माहिती लिहा.
३) कोणत्याही दोन तंतु वाद्य विषयी सविस्तर माहिती लिहा.
४) ताल वाद्यातील संतुलन (बॅलेन्स) या विषयी माहिती लिहा.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) ताल वाद्यातील लय विषयी सविस्तर माहिती लिहा.

२) वाद्य वर्गीकरण विषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

'ताल वाद्यांची सौन्दर्य निर्मित्ती' सविस्तर स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Tabla) (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
History of percussion instruments (MA2221302)

वार, दिनांक : गुरूवार, १५-०५-२०२५ कमाल गुण : ८०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) बनारस घराण्याचे संस्थापक ––– आहेत.
अ) छोटेलाल मिश्र ब) लाल भवानी दास
क) सिधार खान ड) पंडित राम सहाय

२) ढोलकी हे ––– वाद्य आहे.
अ) लोहावनद्ध ब) चर्मावनद्ध
क) मुद्रावनद्ध ड) यापैकी नाही

३) तबला/पखवाज इतिहास संदर्भात माहिती असणाऱ्या 'सर्वांगीण तबला' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
अ) पंडित अमोड दंडगे ब) शारंगदेव
क) डॉ. योगमाया शुक्ला ड) पंडित अरविन्द मुळगावकर

४) खालीलपैकी ––– हे अवणध वाद्य नाही.
अ) तबला ब) पखवाज
क) नाल ड) टाळ

५) 'तबल' हा मूळात ––– शब्द आहे.
अ) अरब ब) फ्रेंच
क) ग्रीक ड) लॅटिन

६) 'ताल' हा शब्द मूळ कोणत्या भाषेतील आहे?
अ) अरब ब) फ्रेंच
क) संस्कृत ड) लॅटिन

७) प्राचीन गीतांच्या साथीसाठी कोणता शब्द वापरला जात?
अ) शुष्कवादन ब) गीतानुग वादन
क) नृत्यानुग वादन ड) घटम

८) प्राचीन नृत्याच्या साथीसाठी कोणता शब्द वापरला जात?

अ) शुष्कवादन | ब) गीतानुग वादन
क) नृत्यानुग वादन | ड) यापैकी नाही

९) खालीलपैकी कोणते वाद्य चरमज वर्गीकरणात येते?

अ) बासरी | ब) नाल
क) सेकसोफोन | ड) बीगुल

१०) ढोल हे ——— वाद्य वर्गीकरणात येतात.

अ) सुषीर | ब) घन
क) तंतु | ड) अवणदध्

११) तबला/पखवाजांचा इतिहास अभ्यासताना असे लक्षात येते या तबला वाद्याची निर्मिती ——— पासून झाली.

अ) नगारा | ब) अतोदय
क) त्रिपुष्कर | ड) नाल

१२) त्रिपुष्कराच्या दुसऱ्या भागाचे नाव काय आहे?

अ) अतोदय | ब) रज्जु
क) डफ | ड) अंकिक

१३) आडवी ताल वाद्य ——— पासून तयार झाली.

अ) अंकिक | ब) अतोदय
क) आलिंगया | ड) पटह

१४) भूमी दुंदुभी हे ——— वाद्य आहे.

अ) घन | ब) तंतु
क) सुशीर | ड) अवणध

१५) घटम हे ——— वाद्य आहे.

अ) घन | ब) तंतु
क) सुशीर | ड) अवणध

१६) नक्कारा हे ——— वाद्य आहे.

अ) घन | ब) तंतु
क) सुशीर | ड) अवणध

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) १६

१) अवणध वाद्यांच्या निर्मिती विषयी माहिती असणारी पुस्तके
२) ताल शब्द विषयी माहिती लिहा.
३) पक्ष वाद्य विषयी माहिती
४) घटम या वाद्याविषयी माहिती
५) ढोलकी विषयी माहिती
६) वाद्य वर्गीकरण – सुशीर वाद्य

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६

१) तबला/पखवाज च्या इतिहास संबंधी पंडित डॉ. योगमाया शुक्ल यांचे मत लिहा.
२) तबल/पखवाजाचे इतिहास याविषयी नगारा वाद्याची सहाय्यता बद्दल तुमचे मत लिहा.
३) अरब भाषेतून आलेल्या वाद्यांच्या इतिहासाबद्दल विषयक शब्दांचे वर्णन याविषयी सविस्तर लिहा.
४) आधुनिक काळात तंतुवाद्यासाठी ताल वाद्य चा उपयोग याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १६

१) ताल वाद्यांची आधुनिक काळी उपयोगिता स्पष्ट करा.

किंवा

२) तबला/पाखवाजाच्या प्राचीन कालखंडातील वादन पद्धती लिहा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १६

शास्त्रीय संगीतामध्ये अवणध ताल वाद्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Tabla) (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Research Methodology in Music (MA2221303)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५ कमाल गुण : ८०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ रिकाम्या जागा भरा. १६

१) संशोधनाचा अर्थ ––– हा आहे.
अ) अण्वेषण ब) पुन्हा–पुन्हा शोध घेणे
क) गवेषण ड) हे सर्व

२) संशोधनाची सुरवात ––– पासून होते.
अ) चालु केल्यापासून ब) विषय निवड केल्यापासून
क) समस्येतून ड) यापैकी नाही

३) एम.ए, एम.फील स्तरावर लिहील्या जाणाऱ्या प्रबंधाना ––– म्हणतात.
अ) निबंध ब) प्रबंध
क) शोधप्रबंध ड) लघुशोध प्रबंध

४) शोध ही ––– चालणारी प्रक्रिया आहे.
अ) एकदाच ब) पुन्हा–पुन्हा
क) अ व ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

५) शोध प्रबंधाच्या सारांशास ––– म्हणतात.
अ) प्रविधी ब) परीकल्पना
क) उपकल्पना ड) निष्कर्ष

६) खालीलपैकी योग्य क्रम लावा.
१) परिकल्पना २) निष्कर्ष
३) आँकडे एकत्रित करणे ४) स्थाई अध्यायह
अ) १) २) ३) ४) ब) १) ३) ४) २)
क) २) ३) ४) १) ड) ४) १) २) ३)

७) परिकल्पना म्हणजेच ——— होय.
अ) उपकल्पना   ब) अण्वेषण
क) अ व ब दोन्ही   ड) यापैकी नाही

८) संशोधन प्रक्रियेतून मिळालेले ज्ञान हे ——— असते.
अ) क्रमबद्ध   ब) उद्देशपूर्ण
क) वैद्य व विश्वसनीय   ड) हे सर्व

९) Report या शब्दासाठी हिंदी शब्द ———.
अ) प्रतिवेदन   ब) प्रपत्र
क) परीशिष्ट   ड) यापैकी नाही

१०) संशोधन हे ——— असते.
अ) उद्देशपूर्ण   ब) विवेकपूर्ण
क) धैर्यपूर्ण   ड) हे सर्व

११) ऐतिहासिक स्त्रोतांमध्ये ——— हे स्त्रोत आढळतात.
अ) शिलालेख   ब) दंतकथा
क) ललित कथा   ड) यापैकी नाही

१२) चूक की बरोबर ते लिहा.
१) संशोधन प्रक्रियेमध्ये माहिती संकलन, व्यवस्थापन व विश्लेषण यावरून निष्कर्ष काढला जातो.
२) परिकल्पना हा संशोधनाचा शेवटचा टप्पा आहे.
अ) १) बरोबर, २) चूक   ब) २) बरोबर, १) चूक
क) १) चूक, २) चूक   ड) १) बरोबर, २) बरोबर

१३) 'शोध' या शब्दाची उत्पत्ती ——— धातुपासून झाली.
अ) शुद्ध   ब) शुध
क) शोध   ड) यापैकी नाही

१४) संशोधनाच्या एकूण ——— पद्धती आहेत.
अ) दोन   ब) पाच
क) सहा   ड) सात

१५) शोध या क्षेत्रात केले जातात.
अ) सामाजिक, राजनैतिक, आर्थिक
ब) शिक्षा, संस्कृती, कलाजगत
क) धर्म, दर्शन, विचार, गणितीय तर्क
ड) हे सर्व

१६) शोध प्रबंधाचा प्राथमिक टप्पा ––– होय.
   अ) स्थाई अध्याय   ब) परिशिष्ट
   क) परिकल्पना   ड) यापैकी नाही

प्र.२ टीपा लिहा. (कोणतेही चार) १६
१) ऐतिहासिक शोध पद्धती
२) माहिती संकलनातील प्राथमिक स्त्रोत
३) तळटीप
४) निष्कर्ष
५) मुद्रित व मौखिक स्त्रोत
६) संशोधनातील समस्या

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६
१) आदर्श संशोधकाचे गुण लिहा.
२) वर्णनात्मक व प्रयोगात्मक शोध पद्धतीविषयी माहिती लिहा.
३) संगीतातील संशोधनाचे महत्त्व लिहा.
४) माहिती संकलनातील ऐतिहासिक स्त्रोत यांच्याविषयी माहिती लिहा.
५) परिकल्पना म्हणजे काय ते सांगा.
६) संदर्भसुची याविषयी माहिती लिहा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १६
१) संशोधन म्हणजे काय ते सांगून संशोधन पद्धतीतील कोणत्याही दोन पद्धतींची माहिती लिहा.

किंवा

२) संशोधनातील संशोधकाची कर्तव्ये स्पष्ट करा.

प्र.५ संशोधन पद्धतीतील माहिती संकलनाच्या स्त्रोतांची उदाहरणासह सविस्तर माहिती लिहा. १६

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Tabla) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
Notation of Improvisatory & Pre-Composed Compositions – IV
(230123403)

वार, दिनांक : शुक्रवार, १६-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) ४ मे ७ म्हणजे ––– लयकारी.
अ) आड ब) कुआड
क) बीआड ड) संकीर्ण

२) पलूसकर ताल लिपि पद्धती मध्ये एका मात्रेत ८ अक्षरे आल्यास कोणते चिन्ह वापरले जाते?
अ) अधिक चे चिन्ह ब) शब्दा खाली दोन अर्ध कंस
क) W चे चिन्ह ड) मात्रासंख्या

३) संकीर्ण जाती म्हणजे चार मात्रेत ––– अक्षरे वाजवणे अथवा म्हणणे.
अ) ७ ब) ८
क) ९ ड) १०

४) खालीलपैकी दोन समान मात्रांचे ताल कोणते?
अ) अर्धशिखर – अष्टमंगल ब) रूद्र ताल – सुलफाक ताल
क) जयताल – विश्व ताल ड) गणेश ताल – झपताल

५) खालीलपैकी कोण पंडित भातखंडे यांचे गुरू आहेत?
अ) उस्ताद वजीर खान ब) उस्ताद शोरी मिया
क) हाजी विलायत आली खान ड) पंडित छोटेलाल मिश्र

६) 'तबला एवं पखवाज सिद्धांत' नामक ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) पंडित पलूस्कर ब) पंडित भातखंडे
क) डॉ. भीमसेन सरल ड) नारायण गर्ग

७) 'खालीलपैकी कोणत्या तालामध्ये जयताला चे एक आवर्तन संमेपासून संमेपर्यंत बसेल?

अ) धमार ब) पंचमसवारी

क) विश्व ड) अर्ध शिखर

८) दुसरी किंवा तीसरी टाळी दर्शविण्यासाठी भातखंडे ताल लिपि मध्ये खालीलपैकी कोणते चिन्ह वापरले जाते?

अ) मात्रा संख्या ब) O हे चिन्ह

क) अर्ध कंस ड) टाळी संख्या

९) 'धागेन धागधीन धागेन तिनाकिना' हा शब्द समूह कोणत्या जातीत व्यवस्थित वाजेल?

अ) तिस्त्र जाती ब) चतुस्त्र जाती

क) खंड जाती ड) मिश्र जाती

१०) जयताल/बसंत ताला चा काल कितव्या मात्रेवर आहे?

अ) ४ ब) ५

क) ८ ड) ९

११) 'परण' ही रचना ——— आहे.

अ) विस्तारक्षम ब) पूर्वसंकल्पित

क) अविस्तारक्षम ड) यापैकी नाही

१२) मत्त/बसंत तालाच्या दुप्पटी चे एक आवर्तन ——— मात्रेचे असेल.

अ) ५ ब) ५ ५

क) ४ ५ ड) ६

प्र.२ टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) १२

१) तीनताल/धमार मध्ये एक गत लिपिबद्ध करा.

२) जयताल/बसंत तालात एक चकरधार लिपिबद्ध करा.

३) अर्धशिखर/विश्व मध्ये एक दमदार तिहाई लिपिबद्ध करा.

४) अर्धशिखर/विश्व मध्ये कोणतीही एक तिहाईयुक्त रचना लिपिबद्ध करा.

५) धमार/ तीनताल मध्ये पूर्वसंकल्पित रचना लिपिबद्ध करा.

६) जयताल/विश्वताल तिगुण लिहा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) बसंत / जयताल मध्ये तिस्त्र जातीचा कायदा ४ पलटे व तिहाई संहित लिपिबद्ध करा.

२) तीनताल / धमार मध्ये एक मिश्र जातीचा कायदा भातखंडे ताल लिपि मध्ये लिपिबद्ध करा.

३) धमार / तीनताल ताला मध्ये एक परण लिपिबद्ध करा.

४) जयताल / विश्व मध्ये एक कायदा ४ प्रकार पलूस्कर काललिपि मध्ये लिपिबद्ध करा.

प्र.४ वर्णनात्मक उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) विश्व / अर्धशिखर तालात एक कायदा ५ पलटे व तिहाई – पलूसकर काललिपि.

२) विश्व / जय तालात एक रेला ५ पलटे व तिहाई – भातखंडे काललिपि.

प्र.५ वर्णनात्मक उत्तरे लिहा. १२

विस्तारक्षम रचना आणि पूर्वसंकल्पित रचना सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

पंडित भातखंडे आणि पंडित पलूसकर यांच्या ताल लिपी मधील गुण दोषांचे वर्णन करा.

SLR-VM-21

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Tabla) (सत्र – IV) (नवीन) (CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
Aesthetically Knowledge of Solo Tabla (230123405)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) सुनिश्चित, सुनियोजित आणि मान्यताप्राप्त शब्द व अक्षरांची शुद्ध तालस्वरूप स्पष्ट करणारी रचना म्हणजे ———.
अ) गत ब) आमद
क) ठेका ड) फरद

२) एखाद्या रचनेचे लईच्या, वजनाच्या दृष्टीकोनातून समान चार भाग करून ती रचना प्रस्तुत करणे म्हणजेच ———.
अ) गत ब) बल–पेंच
क) दोहरा ड) फरशबांदि

३) पूरक, चक्रगतीशील, शीघ्र गतीक्षम शब्दांची खाली–भरी च्या तत्वानी बनलेली तालाशी संबंधित असणारी रचना म्हणजे ———.
अ) पेशकार ब) तिहाई
क) रेला ड) तुकडा

४) निशब्द क्रिया म्हणजे ———.
अ) ताल ब) लय
क) फरद ड) काल

५) तबला/पखवजाच्या वर्णानी वाड्याची एक स्वतंत्र भाषा बनलेली आहे त्या भाषेला ——— भाषा म्हणतात.
अ) बोलीभाषा ब) समाज भाषा
क) नाद भाषा ड) वर्ण भाषा

६) ''रौ '' ही ——— रचना आहे.
अ) पूर्वसंकल्पित ब) निबद्ध
क) विस्तारक्षम ड) करून रसपूर्ण

७) स्वतंत्र वादनांमध्ये खालीलपैकी ——— हे सौन्दर्य तत्व मानले गेले.
अ) अपेक्षा पूर्ती   ब) आक्रमक रचना
क) तुलनात्मक वादन   ड) यापैकी नाही

८) स्वतंत्र वादनांमध्ये 'घे' आनी 'के' पासून जेव्हा खालीचा भाग सुरू होतो तेव्हा त्या वर्णा चा नाद ——— नाद असतो.
अ) पूरक नाद   ब) आकस्मिक नाद
क) शृंगारिक नाद   ड) विरोधी नाद

९) बनारस घराण्यांमध्ये पेशकारच्या रचनेसाठी कोणते नाव दिले गेले आहे?
अ) फरद   ब) आमद
क) अवचार   ड) यापैकी नाही

१0) तबलावादन/पखवाज वादन यामध्ये सौन्दर्य शास्त्रा चे महान विद्वान/संगीत तज्ञ आणि लेखक खालीलपैकी कोण?
अ) डॉ. आबान मिस्त्री   ब) डॉ. योगमाया शुल्क
क) डॉ. सुधीर कुमार सक्सेना   ड) यापैकी नाही

११) स्वतंत्र वादनातील दायाँ–बायाँ द्वारा निर्मित विस्मयकारक श्रेणी चे नाद म्हणजेच ———.
अ) लयकारी   ब) छंद दर्शन
क) बल   ड) पाटाक्षर

१२) पं. शिवकुमार शर्मा यांचा जन्म ——— रोजी झाला.
अ) १४ जानेवारी १९४0   ब) १३ मार्च १९३९
क) १३ जानेवारी १९३८   ड) १0 मार्च १९३८

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **१२**

१) कला निर्मितीच्या तीन घटकांची नावे.
२) परण व्याख्या
३) पंडित सुधीर माइनकर यांच्या मते ''ताल'' व्याख्या.
४) स्वतंत्र वादन मध्ये नाद विश्लेषण अर्थ
५) तबला/पाखवजाचे संयुक्त वर्ण
६) तुकडा व्याख्या लिहा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१२**

१) खाली–भरी मध्ये सौन्दर्य या विषयी थोडक्यात लिहा.
२) स्वतंत्र वादन विशेष रियाज पद्धत मांडा.
३) स्वतंत्र वादनातील रचनाक्रम स्पष्ट करा.
४) स्वतंत्र वादन यामध्ये पखवाज/तबला यातील भेद स्पष्ट करा.

प्र.४ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) एक तबला / पखवाज वादक म्हणून तुमचे सामाजिक व सांगीतिक कर्तव्य लिहा.

किंवा

आदर्श कलाकार कसं असावा किंवा तुमच्या कुठल्याही एका आदर्श कलावंता विषयी त्यांचे सांगीतिक योगदान या विषयी सविस्तर माहिती लिहा.

२) टाळी – काल, खाली – भरी या स्वतंत्र वादानातील संकल्पनांचा विकास यावर सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.५ निबंधात्मक उत्तरे १२

खालीलपैकी कुठल्याही एका विद्वान कलावंताचे जीवन चरित्र लिहा.

उस्ताद गामे खान, उस्ताद अफाक हुसैन खान, पंडित शिवकुमार शर्मा, अंबादस पंत आगले, दत्तपन्त मंगळवेढेकर

Seat No.	

Set P

एम.ए. (तबला) (सत्र – IV) (नवीन / जुना) (CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल - २०२५
Hindustani & Karnataki Music (MA2221402)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५ कमाल गुण: ८०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) कर्नाटकी ताल पद्धतीमध्ये तालाचे प्रमुख ——— अंग असतात.
अ) ४ ब) ९
क) ८ ड) ६

२) कर्नाटकी तालपद्धतीमध्ये ध्रुव तालाचे चिन्ह ——— आहे.
अ) I O O ब) I O I
क) I O I O ड) I O I I

३) उत्तर भारतीय तालपद्धती मध्ये भातखंडे ताल लिपिनुसार सम साठी कोणते चिन्ह वापरले जाते?
अ) O ब) +
क) W ड) X

४) कर्नाटकी तालपद्धतीमध्ये द्रुत चे चिन्ह काय आहे?
अ) I ब) / /
क) O ड) OO

५) कर्नाटकी ताल लिपि मध्ये लघु किती मंत्रेचा आहे?
अ) ४ ब) ५
क) ६ ड) ७

६) कर्नाटकी तालपद्धती मध्ये प्लुत चे चिन्ह काय आहे?
अ) w ब) /
क) O ड) S

७) दक्षिण भारतीय ताल पद्धतीमध्ये अठ तालाचे चिन्ह काय आहे?

अ) I I OO　　ब) I O I

क) I O I O　　ड) I O I I

८) उत्तर भारतीय ताल पद्धती मध्ये काल दर्शवण्यासाठी कोणते चिन्ह वापरले जाते?

अ) O　　ब) +

क) W　　ड) X

९) दक्षिण भारतीय तालपद्धती मध्ये अणूद्रुत ची मात्रा संख्या काय आहे?

अ) १　　ब) २

क) ३　　ड) ४

१०) उत्तर भारतीय ताल पद्धती मध्ये पालुसकर ताल लिपि मध्ये एक मात्रा दर्शविण्यासाठी कोणते चिन्ह वापरले जाते?

अ) O　　ब) +

क) W　　ड) _

११) दक्षिण भारतीय ताल पद्धतीमध्ये खंड जाती नुसार रूपक ताला च्या मात्रा किती?

अ) ७　　ब) २

क) ३　　ड) ४

१२) काकपद साठी खालीलपैकी कोणते चिन्ह वापरले जाते?

अ) O　　ब) +

क) W　　ड) _

१३) एकतालाच्या संकीर्ण जातीनुसार मात्रा किती?

अ) ८　　ब) ९

क) १०　　ड) ११

१४) मठ तालाच्या तिस्त्र जातीनुसार किती मात्रा होतात?

अ) ८　　ब) ९

क) १०　　ड) ११

१५) मिश्र जाती नुसार अठ तालाच्या किती मात्रा होतात?

अ) १८　　ब) १९

क) १०　　ड) १४

१६) मिश्र जाती नुसार झंप तालाच्या किती मात्रा होतात?

अ) १८ ब) १९

क) १0 ड) १४

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणतेही चार) १६

१) मठ ताल परिचय

२) अठ ताल परिचय

३) झंप ताल परिचय

४) खंड jaati

५) मिश्र jaati

६) तिश्रा जाती

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६

१) संकीर्ण जातीनुसार रूपक ताल लिहा.

२) तिस्त्र जातीनुसार झंप ताल लिहा.

३) मिश्र जाती नुसार अठ ताल लिहा.

४) उत्तर भारतीय पंचम सवारी तालाची माहिती लिहा.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १६

१) सप्त सुलादी ताल पद्धती स्पष्ट करा.

किंवा

२) भातखंडे ताल लिपि विषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १६

कर्नाटकी ताल पद्धती विषयी सविस्तर माहिती लिहा.

Seat No.	

Set P

M.A. (Tabla) (Semester - IV) (New) (Old) (CBCS) Examination: March/April - 2025
Hindustani & Karnataki Music (MA2221402)

Day & Date: Wednesday, 14-05-2025 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **16**

1) How many 'Ang of Taal' in Karnataki Taal system?
a) 4 b) 9
c) 8 d) 6

2) Which Symbol is used for Dhruv Taal in Karnataki Taal system?
a) I O O b) I O I
c) I O I O d) I O I I

3) Which Symbol is used for Sam in Bhaatkhande Taal system?
a) O b) +
c) W d) X

4) Which Symbol is used for Drut in Karnataki Music?
a) I b) / /
c) O d) OO

5) How many matras of Laghu in Karnataki Taal system?
a) 4 b) 5
c) 6 d) 7

6) Which Symbol is used for Plut in Karnataki Taal system?
a) w b) /
c) O d) S

7) Which Symbol is used for Ath Taal in Karnataki Taal system?
a) I I O O b) I O I
c) I O I O d) I O I I

8) Which Symbol is used for Kaal in Hindustani Taal system?
a) O b) +
c) W d) X

9) How many matra's of Anudrut in Karnataki Taal system?
a) 1 b) 2
c) 3 d) 4

10) Which symbol is used for single matra in Hindustani Taal system?
a) O b) +
c) W d) _

11) How many matras of Rupak of Khand Jaati in Karnataki Taal system?
a) 7 b) 2
c) 3 d) 4

12) Which Symbol is used for Kaakpad?
a) O b) +
c) W d) _

13) How many matras of ektaal in Karnataki taal system in sankirn jaati?
a) 8 b) 9
c) 10 d) 11

14) How many matras of Math Taal in Karnataki taal system in Tistra jaati?
a) 8 b) 9
c) 10 d) 11

15) How many matras of Ath Taal in Karnataki taal system in Mishra jaati?
a) 18 b) 19
c) 10 d) 14

16) How many matras of Jhamp Taal in Karnataki taal system in Mishra jaati?
a) 18 b) 19
c) 10 d) 14

Q.2 Write short notes. (Any Four) **16**

1) Introduction of math Taal
2) Introduction of ath Taal
3) Introduction of Jhamp Taal
4) Khand jaati
5) Mishra jaati
6) Tistra jaati

Q.3 Write Short Answers. (Any Two) **16**

1) Write the information About Karnataki rupak taal in sankirn jaati.
2) Write the information About jhamp taal in tistra jaati.
3) Write the information about Mishra jaati Ath Taal.
4) Write detail information about Pancham sawari Taal.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) **16**

1) Give the detail information about Saptsuladi taal.

OR

2) Write the information about Bhaatkhande Taal System.

Q.5 Answer the following questions in detail. **16**

Give the detail information about Karnataki Taal padhati.

Seat No.	

Set P

M.A. (Tabla) (Semester - IV) (New/Old) (CBCS) Examination: March/April – 2025
Notation of Improvisatory & Pre-Composed Compositions (MA2221403)

Day & Date: Friday, 16-05-2025 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **16**

1) How many matras of Jai Taal?
a) 13 b) 14
c) 15 d) 16

2) Khaali of Taal Pancham Sawaari is on _____ Matra.
a) 9 b) 8
c) 6 d) 5

3) ‘Dhig Dheena teerkit Dheena ‘this famous kaayda belongs to _____ Gharana.
a) Panjab b) Lakhanou
c) Banaras d) Delhi

4) Khaali of Taal Teental is on _____ Matra.
a) 9 b) 10
c) 15 d) 16

5) How many khand in Taal Pancham Sawaari?
a) 3 b) 4
c) 5 d) 16

6) Aad laya means _____.
a) 6 into 3 b) 4 into 5
c) 8 into 4 d) 2 into 3

7) Kuaad laya means _____.
a) 5 into 3 b) 6 into 5
c) 5 into 4 d) 2 into 3

8) Biaad laya means _____.
a) 5 into 3 b) 6 into 5
c) 7 into 3 d) 7 into 4

9) Sankirn Jaati Includes _____ Matras.
a) 8 b) 9
c) 5 d) 6

10) Which Symbol is used for khand in Bhaatkhande Taalsystem?
a) O b) I
c) OO d) None of these

11) How many matras of Tigun of Taal Pancham Sawari in one Aavartan?
a) 4 b) 5
c) 6 d) 8

12) How many matrras of Taal Tilwada?
a) 14 b) 13
c) 12 d) 16

13) How many matras of Taal Ektaal?
a) 9 b) 10
c) 14 d) 16

14) How many matras of Dugun of Taal Ektaal in 1 Aavartan?
a) 3 b) 4
c) 5 d) 6

15) Which Symbol is used for 1/2 matras in Paluskar Taal System?
a) O b) /
c) // d) OO

16) Which symbol is used for 1/3 matras in Paluskar Taal System?
a) 3 b) ½
c) O d) /

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**
1) Definition of Relaa.
2) Definition of Mukhada.
3) Taal Parichay of Taal Pancham Sawari
4) Taal Parichay of Taal Jai Taal
5) Teental Dugun in Bhaatkhande Taal System.
6) Definition of Mohara.

Q.3 Descriptive Answers. (Any Two) **16**
1) Write Tigun of Taal Pancham Sawari in Bhatkhande Taal System.
2) Write Dugun of Taal Jai Taal in Bhatkhande Taal System.
3) Write Dugun of Taal Zumra in Bhatkhande Taal System.
4) Write Dugun of Taal Deepchandi in Bhatkhande Taal System.

Q.4 Descriptive Answers. (Any One) **16**
1) Write Aad Laya of Taal Jai Taal in Paluskar Taal System.

OR

2) Write Biaad Laya of Teentaal in Paluskar Taal System.

Q.5 Descriptive Answers **16**

Write detail Information About Comparative Study of Bhaatkhande and Paluskar taal System.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Tabla) (सत्र – IV) (नवीन / जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
Aesthetical Appreciation of percussion instruments (MA2221407)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५ कमाल गुणः ८०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१६**

१) उत्तर भारतीय संगीतात ––– ही सर्वश्रेष्ठ आनंद अनुभुती देणारी गोष्ट आहे.
अ) साथ संगत ब) सम
क) लय ड) वाद

२) पखवाज या वादयाच्या धुमपुडीच्या बाजूला ––– लेप लावतात.
अ) मैदाचा ब) मातीचा
क) शाईचा ड) कणीकेचा (आटयाचा)

३) ––– या नादाची अनुभुती आपल्याला निसर्गातून मिळते.
अ) आहतनाद ब) अनाहत नाद
क) दोन्ही अ व ब ड) यापैकी नाही

४) तबला साम्यदर्शवनारे उत्तर भारतातील वादय ––– होय.
अ) ढोलक ब) संबळ
क) ढोलकी ड) पखवाज

५) ६.७५" इंच आसणारा तबला हा ––– स्वराचा होईल.
अ) काळी ४ ब) काळी ३
क) काळी ५ ड) काळी २

६) डग्ग्याच्या पुडीचा व्यास साधारणतः ––– इतका असतो.
अ) ८" इंच ब) ८:१५ इंच
क) ९" इंच ड) ७ इंच

७) तबला/पखवाजाच्या पुडीमध्ये कातडयाचे एकुण ––– भाग (पदर) वापरले जातोत.

अ) ३ ब) ४

क) ५ ड) ६

८) तबला/पखवाज वाद्यांमध्ये ––– या लाकडाचा प्रमुख्याने वापर होतो.

अ) वडाच्या ब) शिसम लाकूड

क) अ व ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

९) पखवाज/तबला यांच्या पुडीवर नादनिर्मितीसाठी ––– लेपन केले जाते.

अ) आटा ब) मेणाचे

क) शाईचे ड) यापैकी सर्व

१0) तबल्याचे एकूण ––– वर्ण आहेत.

अ) ५ ब) १0

क) १५ ड) २0

११) ––– यांच्या वादनातील "ना धीं धीं ना' मधून वेगळीच अनुभूती पहावयास मिळते.

अ) सामता प्रसाद ब) उ. अल्लारखाँ

क) पं. अनोखेलाल मिश्रा ड) यापैकी नाही

१२) गायन, वादन, व नुत्य यांमध्ये स्थिरपणे प्रस्तावीत होणारा ––– होय.

अ) लय ब) ताल

क) अ व ब दोन्ही ड) यापैकी सर्व

१३) धिरगंभीर, व भारदस्त बोल समुह वापरून निर्माण होणारी अविस्तारक्षम रचना ––– होय.

अ) गत ब) परण

क) तुकडा ड) यापैकी नाही

१४) ––– या घराण्यामध्ये लव, चाटी व शाई या तिन्ही भागांचा वापर रचनांमधील सौंदर्य निर्मितीसाठी केला जातो.

अ) दिल्ली घराणे ब) पंजाब घराणे

क) फरूखाबाद घराणे ड) बनारस घराणे

१५) तबला/पखवाज यांमधील पुडीला साधारणपणे ––– घरे असतात.

अ) १३ ब) १४

क) १५ ड) १६

१६) राजे, देवी व देवतांचे वर्णन करणारा एक अविस्तारक्षम रचना प्रकार ——— होय.
अ) स्तुतीपरण ब) परण
क) तुकडा ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६
१) विस्तारक्षम रचनांची माहिती लिहा व रेला लिपीबद्ध करा.
२) तबला वादयाच्या निकास सौंदर्याबाबत माहिती लिहा.
३) वाद्यवादनासस साथसंगत याविषयी माहिती लिहा.
४) डग्ग्यांतील धिसकामुळे वादनात होणाऱ्या सौंदर्य निर्मिती विषयी माहिती लिहा.
५) आहत नाद म्हणजे काय व त्याविषयी माहिती लिहा.
६) तबला वादनातील वर्ण सांगून त्याचे प्रकार लिहा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६
१) नाद म्हणजे काय व त्याचे गुणधर्म, प्रकार लिहा.
२) तिहाईतील सौंदर्य याविषयी सविस्तर माहीती लिहा व त्याचे प्रकार उदाहरणासह स्पष्ट करा.
३) "रेला" या रचनेविषयी माहीती लिहून सौंदर्यात्मक विवेचन लिहा.
४) तबला हया वादयाचा प्रचार व प्रसार होण्याची कारणे लिहा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १६
१) साथीदाराची भूमीका व कर्तव्ये लिहा.

किंवा

२) ख्याल गायनासाठी पुरक साथसंगतीविषयी आपले विचार स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. १६
तबला वाद्यातील तसेच त्याच्या बनावटीमध्ये झालेला बदल व त्यामुळे होणारे फायदे व तोटे याविषयी सविस्तर माहीती लिहा.

Seat No.	

Set P

M.A. (Tabla) (Semester - IV) (New/Old) (CBCS) Examination: March/April – 2025
Aesthetical Appreciation of percussion instruments (MA2221407)

Day & Date: Tuesday, 20-05-2025 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice question: **16**

1) In north Indian music ____ is greatest emotional point in music.
a) Sath sangat b) Sum
c) Laya d) Naad

2) On Baya side of Pakhwaj ____ material used on leather.
a) Maidacha b) Mudd
c) Sihai d) Aata

3) ____ Naad received from nature.
a) Aahat Naad b) Anahat Naad
c) A & B d) None of these

4) In north Indian instruments ____ instrument is similar to Tabla.
a) Dholak b) Sambal
c) Dholki d) Pakhawaj

5) 6.75-inch Tabla is tune on ____ swar.
a) Kali 4 b) Kali 3
c) Kali 5 d) Kali 2

6) Diameter of 'baya' is ____.
a) 8" Inch b) 8.15" Inch
c) 9" Inch d) 7" Inch

7) For making of pudi of tabla pakhwaj ____ parts of leather.
a) 3 b) 4
c) 5 d) 6

8) ____ timber mainly used for making of Tabla Pakhawaj instruments.
a) Timber of Wad b) Timbe of Shisam
c) A & B both d) None of these above

9) On right side of Tabla/Pakhawaj pudi ____ part is used for creation of Naad.
a) Aata b) Mudd
c) Sihai d) None of these

10) In table ____ basic boats (verna) is used.
a) 5 b) 10
c) 15 d) 20

11) In this ____ Tabla player playing of 'Na Dhin Dhin Na' listener great emotional point.
a) Samta Prasad b) Ustad Allarakha
c) Pt. Anokhelal Mishra d) None of these

12) In singing, Dancing, and instruments ____ is stably established.
a) Laya b) Taal
c) A & B both d) All of these

13) In this pre-composed composition elevated boals are used.
a) Gat b) Paran
c) Tukda d) None of these

14) ____ in this Gharana love, chati & sihai this three parts used for create aesthetics in composition.
a) Delhi Gharane b) Punjab Gharane
c) Farukhabad Gharane d) Banaras Gharane

15) How many houses (घरे) does a 'Tabla/Pakhawaj' pudi usually have?
a) 13 b) 14
c) 15 d) 16

16) In this pre-composed composition, we listen the description of lord Ganesha, King God.
a) Stuti Paran b) Paran
c) Tukada d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**

1) Give the detailed information of improvisatory compositions and write one Rela in Bhatkhande notation system.
2) Write down the information of Aesthetic in Nikas.
3) Give detailed information of accompaniment with instrumental music.
4) What is Anahat Naad and give detailed information about it.
5) Write down Basic bols (Varna) of Tabla and write down the detailed information about it.
6) Write information about the creation of Aesthetic in the instrument due to the drag in 'Dagga'.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) **16**

1) What is Naad? Write down properties and types of Naad.
2) Give the detailed information about Aesthetics of Tihai & write down types of Tihai and give examples of it.
3) Write down the information of 'Rela' composition and give the Aesthetics of Rela Compositions.
4) Explain the reasons of popularity and spread of Tabla instrument.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) **16**

1) Explain the role & responsibility of accompanist.

2) Explain how to accompaniment with Khayal singing. Write own thoughts of it.

Q.5 Answer the following questions in detail. **16**

Write the information about the changes in Tabla instrument and in its construction. Write the advantages and disadvantages of this changes in instruments.